

Проект – це набір гіпотез-моделей, що описують майбутні стійкі стани соціального організму, більш відповідні умовам соціального довкілля, що змінилося. Проектування є керованою діяльністю з прогностичного планування майбутнього стану об'єкта управління. Якщо модельні гіпотези, план та засоби реалізації проекту виявляться правильними, то довкілля саме спонукатиме і стимулюватиме систему до досягнення стабільності в умовах нового стану. Ступінь ризикованості реалізації проекту зростає зі збільшенням кількості неповної чи неправильної інформації про вихідне становище середовища (структура, параметри) та критеріїв відбору, правил, принципів, закономірностей функціонування стійких структур. Тому організаційному проектуванню мають передувати – діагностика вихідного стану організму через збір і аналіз інформації, прогнозування проблеми через виявлення дійсних протиріч функціонування об'єкта проектування, програмування його розвитку на основі узагальнення результатів діагностики.

Особливості організаційного проектування в освіті, як складової діяльності з управління змінами передбачає розуміння специфіки методології самого проекту. Основним критерієм для проекту є критерій можливості реалізації. Тобто, в процесі проектування, важливими постають характеристики умов і контексту, в яких певний проект може бути реалізовано.

ПРОБЛЕМИ УЗГОДЖЕНОСТІ ПРИРОДООХОРОННИХ ПРОЕКТІВ

Чушкіна І.В., канд. техн. наук, доцент

НТУ «Дніпровська Політехніка»,

Максимова Н.М., канд. техн. наук, доцент

ТУ «Метінвест Політехніка»

Переважає більшість річок України, у тому числі малі річки, характеризуються високим антропогенним навантаженням, а їх природний баланс порушений. Приведення екологічного стану річок до відповідних стандартів якості забезпечить потреби громад у питній воді, оздоровленні, розвитку фізичної культури і спорту, та загалом збалансованого розвитку економіки. У воєнний час подекуди поверхневі води можуть використовуватися як єдине джерело питної води, незважаючи на попереднє їх цільове призначення. Суттєвим фактором негативного впливу на якісні та кількісні показники водних ресурсів України є також вплив господарської діяльності. Особливим непрогнозованим та небезпечним чинником, який потребує окремої уваги, є вплив перебігу воєнних дій. Аналіз та пошук шляхів підвищення ефективності заходів відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану річок є актуальною науково-практичною задачею. На практиці це означає, що кожна громада повинна розробляти місцеві програми відновлення малих річок та враховувати специфіку їх управління під час проектування планованої діяльності [1].

Руслоочисні та руслорегулюючі роботи виконуються з метою зниження гідравлічного навантаження на береги річок, які зазнають інтенсивної ерозії, забезпечення умов проходження паводку на ділянках мостових переходів, гідроспоруд та лінійних споруд, відновлення природного стану русла, поліпшення умов існування водних живих організмів. В Україні багато реалізовувалось заходів з розчистки русел малих річок, однак з плином часу часто відмічається суттєве пониження їх ефективності, а отже доцільно в майбутньому переглянути методику їх виконання. В якості прикладу розглянемо деякі особливості реалізації проекту розчистки русла р. Чаплинка в адміністративних межах Дніпропетровської області. Річка Чаплинка є лівою притокою першого порядку р. Оріль, води якої вважаються найчистішими в області.

Днопоглиблювальні роботи були проведені поетапно на різних ділянках русла р. Чаплинка: продовж 2017-2018 рр. – на трьох ділянках річки від с. Оленівка до с. Шевченківка Магдалинівської селищної територіальної громади, у 2018-2019 рр. – на території Петриківської територіальної громади, а потім на інших ділянках русла нижче за течією у 2020-2021 рр. [2-3]. Необхідність їх проведення була викликана порушенням водного режиму протягом останніх десятиліть, внаслідок чого відбулося сильне її замулення. При проходженні весняних паводків вода виходила з берегів і затоплювала понижені ділянки.

У результаті замулення відбувся підйом рівня ґрунтових вод, що завдав значної шкоди житловим будинкам, які розташовані поблизу до русла ріки. Відповідно до п. 4.4 ДСТУ-Н Б В.1.2-16:2013 клас наслідків об'єкту визначений як СС2. У результаті проведення днопоглиблювальних робіт було розчищено мул текучий, з великою кількістю органіки і залишків водоростей, потужністю шару 0,3-0,7 м. Розробка донних відкладень планувалась у відвали та карти наміву для просушки з наступним навантаженням в автомашини та перевезенням на постійне місце складування з розрівнюванням. Однак тимчасові відвали розробленого мінерального ґрунту склалися неселективно в межах прибережних захисних смуг, де подекуди були залишеними. Із урахуванням планових завдань і технологічних можливостей необхідно було передбачити його закріплення шляхом висівання багаторічних трав чи висадження іншої рослинності. Не всюди витримується відповідно до ст. 88 Водного кодексу України ширина прибережних захисних смуг річки внаслідок щільної забудови.

Нажаль сучасний стан всього русла річки свідчить, що днопоглиблювальні роботи не призвели до належного позитивного результату, про що також свідчать і чисельні звернення громадян. Виявлено, що по руслу річки лише на території Петриківської територіальної громади знаходяться 32 ставка і безліч малих водосховищ. По всій довжині русла, де є глухі дамби без пропускної споруди, істотного результату від розчищення русла не відбулось. В певних місцях русло пересихає. Пропускні споруди, які були зведені раніше на річці, виконані з урахуванням більш високого рівня води, тому на зараз є додатковою перешкодою. Ситуація погіршується за рахунок того, що на протязі останніх років було

збудовано безліч нових дамб, щоб розводити рибу на приватній основі. Дана проблема лише частково вирішена за рахунок розчищення її русла, та реконструкції деяких гідротехнічних споруд. Вищеперелічене є суттєвим недоліком проведених в 2017-2021 рр. днопоглиблювальних робіт.

Таким чином, виявлені чисельні перепони вільного руху води в річці після проведення на ній робіт із відновлення гідрологічного режиму. Нажаль роботи виконувались на окремих ділянках русла річка, вибір яких, як правило, залежить від господарської діяльності, а не від результатів гідрогеологічних вишукувань. Для досягнення планованих результатів від провадження днопоглиблювальних робіт на малих та середніх річках слід передбачати на стадії проектування заходи з узгодженням дій між громадами, які розташовані на водозбірній площі річки.

Список використаних джерел:

1. *Малі річки та їх охорона. Екологія. Право. Людина. Верховенство права для захисту довкілля. Новини від 09.07.2017. URL: <http://epl.org.ua/human-posts/mali-richky-ta-yih-ohorona/>.*
2. *Звіт з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності «Відновлення гідрологічного режиму та санітарного стану р. Чаплинка на території Петриківської територіальної громади Дніпропетровської області – капітальний ремонт. Коригування» (№ 2020565757). Дніпро, 2020. 151 с.*
3. *Розчистка річки Чаплинка від 24.10.2018 р. Нормативно-правові акти. Петриківська територіальна громада. URL: <https://petrykivska.otg.dp.gov.ua/ua/novini-ta-podiyi/novini/rozchistkarichki-chaplinka>.*